

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий інститут неперервної освіти
Кафедра публічного управління та адміністрування

УЗГОДЖЕНО

Директор ННІНО

Арте́м СЛЮ́НЯЄВ

« 23 » 09 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

« 13 » 12 2022 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Фінанси, гроші та кредит»

Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітньо-професійна програма: «Публічне управління та адміністрування»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р.	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	7	135/4,5	34	34	–	67	ДЗ 7 с.	-	іспит 7 с.
Заочна	7, 8	135/3,5	8	8	–	119	КР 8 с.	-	іспит 8 с.

Індекс: НБ – 11 - 281/21-2.1.28

НБ – 11 - 281з/21-2.1.28

СМЯ НАУ РП 17.05 (34)-01-2022

Робочу програму навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування», навчальних та робочих навчальних планів № НБ – 11 - 281/21, № РБ – 11 - 281/22, № НБ – 11 - 281з/21, № РБ – 11 - 281з/22, підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив:
Доцент кафедри

Ірина ЧІБІСОВА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування», спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» – кафедри публічного управління та адміністрування, протокол № 1 від «25» 08 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми /Тетяна ГОГОЛЬ/

Завідувач кафедри /Лариса МЕЛЬНИЧУК /

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Навчально-наукового інституту неперервної освіти, протокол № 01 від «07» 09 2022 р.

Голова НМРР

/Наталія ГРУЩИНСЬКА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає досягнути навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна...	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки.....	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни.....	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	8
2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).....	9
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.....	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих здобувачем вищої освіти знань та вмінь	11

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» розроблена на основі Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце: дисципліна «Фінанси, гроші та кредит» є важливою складовою формування профілю фахівця у галузі публічного управління та адміністрування і належить до циклу дисциплін професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Метою навчальної дисципліни є набуття фахівцями компетенцій щодо формування системи фундаментальних знань з теорії фінансів, грошей та кредиту, засвоєння закономірностей функціонування фінансової системи та грошового ринку.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- формування у студентів економічного мислення, наукового розуміння історії становлення та стану сучасної системи фінансових та системи грошово-кредитних відносин;

- теоретична і практична підготовка студентів з питань, які вирішуються відповідними державними установами в ході регулювання грошового обігу, фінансових та кредитних відносин.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

(ПРН 1) Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

(ПРН 6) Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування

(ПРН 8) Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

(ПРН 11) Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції

(ПРН 16) Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

(ФК 4) Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

(ФК 6) Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

(ФК 7) Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

(ФК 8) Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

(ФК 12) Здатність застосовувати сучасні методи діагностики, аналізу і вирішення проблем, а також методи прийняття рішень та реалізації їх на практиці під час проходження державної служби.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Фінанси, гроші та кредит» базується на знаннях таких дисциплін, як «Державне регулювання економіки та економічна політика», «Публічні фінанси». Отримані знання можуть бути використані при підготовці кваліфікаційної роботи та практичної діяльності, пов'язаної з публічним управлінням.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Фінансова система. Гроші і кредит», який є логічною завершеною, самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги модуля

Модуль №1 «Фінансова система. Гроші і кредит»

Інтегровані вимоги до модуля №1:

знати:

- науково-теоретичні засади фінансів, грошей і кредиту в економіці;
- закономірності та специфіку функціонування грошового ринку як теоретико-методологічну базу державної монетарної політики;
- теоретичні аспекти грошово-кредитних взаємовідносин;

вміти:

- орієнтуватися в нормативно-правових актах, що регулюють грошово-кредитні та фінансові відносини;
- аналізувати типи грошових систем;
- визначати тенденції розвитку вітчизняного грошово-кредитного та фінансового ринків;
- визначати та аналізувати національний дохід і національний продукт, грошові агрегати, показники вимірювання інфляції.

використовувати базові знання по організації і функціонуванню фінансів держави, підприємств і населення у їх взаємозв'язку;

- використовувати базові знання з структури та механізму функціонування фінансового ринку;
- виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень

Тема 1. Сутність фінансів та склад фінансової системи

Передумови виникнення фінансів. Об'єктивна необхідність фінансів. Фінанси як економічна категорія. Об'єкт, суб'єкт та функції фінансів. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями. Характерні ознаки фінансів. Склад фінансових відносин. Фонди грошових коштів: централізовані і децентралізовані. Взаємозв'язок фінансів з іншими вартісними категоріями. Суть фінансової системи, її склад та принципи побудови. Загальна характеристика сфер і ланок фінансової системи.

Тема 2. Фінансова політика та фінансовий механізм

Зміст та призначення фінансової політики. Види фінансової політики, їх характеристика. Типи фінансової політики: жорстка регламентація; помірна регламентація; політика мінімальних обмежень. Фінансовий механізм та його складові елементи: фінансові показники; нормативи, ліміти, резерви; стимули і санкції; система управління фінансами. Зведені та індивідуальні фінансові показники. Управління фінансами та його складові елементи. Організація управління фінансами в Україні. Стратегічне та оперативне управління фінансами. Розподіл функцій в управлінні фінансами між державними органами.

Тема 3. Бюджетування та бюджетний процес.

Організація бюджетного процесу. Структура бюджетної класифікації в Україні – прибутки бюджету; витрати бюджету; фінансування бюджету; державний борг. Функціональна структура витрат бюджетів.

Тема 4. Джерела формування доходів держави Податки як основне джерело доходів. Податкова система

Призначення податків у економічній системі держави. Історичний аспект виникнення і розвитку податків. Функцій податків: фіскальна, розподільча, регулююча. Загальнодержавні та місцеві податки і збори. Види і форми податків. Принципи створення податкових систем.

Тема 5. Сутність і призначення страхування

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування. Форми і методи страхового захисту. Класифікація страхування за об'єктами і за ознакою ризику. Принципи обов'язкового і добровільного страхування. Страховий ринок. Організаційні

форми існування страхових компаній. Формування і розвиток страхового ринку в Україні

Тема 6. Валютно-фінансові відносини. Валютні фонди

Міжнародні валютно-фінансові відносини. Світовий фінансовий ринок. Сегменти міжнародного фінансового ринку. Загальна характеристика міжнародних фінансових організацій. Валютно-кредитні та фінансові організації європейських країн. Європейський банк реконструкції та розвитку. Участь України в міжнародних фінансових організаціях. Діяльність міжнародних фінансових організацій в Україні.

Тема 7. Сутність та функції грошей, інфляція та грошові реформи

Походження грошей. Сутність грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Роль держави у творенні грошей. Гроші як гроші і гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями. Форми грошей та їх еволюція. Сучасні кредитні засоби обігу. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань як грошей. Вартість грошей. Функції грошей. Світові гроші. Сутність світових грошей. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання як світових грошей національних та колективних валют. Роль грошей у ринковій економіці. Гроші як інструмент регулювання економіки.

Тема 8. Кредитна система

Поняття „кредитна система”. Розвиток кредитної системи як наслідок розвитку грошово-кредитних відносин. Функції кредитної системи. Виникнення банків та їх економічна сутність. Одно- та дворівневі банківські системи. Центральний банк та його роль в економіці. Сутність, походження та види комерційних банків. Проблема стійкості банківської системи.

Тема 9. Послуги комерційних банків

Призначення комерційних банків в умовах ринкових відносин. Вибір банку для обслуговування. Активні та пасивні операції банків. Розрахунково-касове обслуговування та операції банків з векселями. Кредитні послуги банків як визначний вид банківських послуг. Система та механізм банківського кредитування. Функції та види банківського кредиту. Характеристика депозитних, депозитарних, інвестиційних, консультаційних та інших послуг банків.

Тема 10. Міжнародні валютні відносини

Поняття валютної системи. Види валютних систем: національна, регіональна, світова. Сучасна світова валютна система і її інститути. Розвиток міжнародної та європейської валютної системи. Міжнародний валютний фонд. Поняття валюти та валютного курсу. Функції валютного

курсу. Валютний ринок. Валютне регулювання і валютний контроль.
Платіжний баланс.

2.3. Тематичний план.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Фінансова система. Гроші і кредит»									
1.1	Сутність фінансів та склад фінансової системи	7 семестр				7 семестр			
		9	2	2	5	5	2	-	3
1.2	Фінансова політика та фінансовий механізм	13	2 2	2 2	5	10	-	-	10
1.3	Бюджетування та бюджетний процес	13	2 2	2 2	5	5	2	-	3
1.4	Джерела формування доходів держави.	13	2 2	2 2	5	10	-	-	10
1.5	Сутність і призначення страхування	9	2	2	5	8 семестр			
						23	-	2	21
1.6	Валютно-фінансові відносини. Валютні фонди	13	2 2	2 2	5	25	2	2	21
1.7	Сутність та функції грошей, інфляція та грошові реформи	13	2 2	2 2	5				
1.8	Кредитна система	9	2	2	5	25	2	2	21
1.9	Послуги комерційних банків	12	2 2	2	6				
1.10	Міжнародні валютні відносини	14	2 2	2 2	6	24	-	2	22
1.10	Домашнє завдання	8	-	-	8	-	-	-	-
1.11	Модульна контрольна робота	9	-	2	7	-	-	-	-
1.12	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
Усього за модулем		135	34	34	67	135	8	8	119
Усього за навчальною дисципліною		135	34	34	67	135	8	8	119

2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)

Домашнє завдання, контрольна (домашня) робота (ЗФН) з дисципліни виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих здобувачами вищої освіти у процесі засвоєння навчального матеріалу з дисципліни, систематизація отриманих знань у процесі самостійної підготовки у міжсесійний період.

Виконання, оформлення та захист контрольної роботи здійснюється здобувачами вищої освіти в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, відведений для виконання домашнього завдання - до 8 год. самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доводиться до відома здобувачів вищої освіти.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- лекції з використанням мультимедійних презентацій;
- робота в групах;
- розв'язування ситуаційних завдань, кейсів.

Також для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення даної навчальної дисципліни використовуються такі навчальні технології як: семінар-дискусія, рольова гра тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1 Вовчак О. Д., Бучко І. Є., Костак З.Р. Гроші та кредит: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2012. 424 с.

3.2.2 Гроші та кредит: підруч./ [Лютий І. О., Версаль Н. І., Любка О. В. та ін.]. К.: Київський університет, 2010. 559 с.

3.2.3 Каламан О. Б., Харківський Д. Ф. Гроші. Фінанси. Кредит: навч. посіб. О. : Фенікс, 2013. 281 с.

3.2.4 Коваленко Д.І. Фінанси, гроші і кредит: теорія і практика [текст]: навч. посіб./ Д.І. Коваленко, В.В. Венгер. К.: „Центр учбової літератури”, 2013. 578 с.

3.2.5. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси: [навч. посіб.] / О. Я.Стойко, Д.І. Дема. К.: Алерта, 2014. 432 с.

3.2.6. Фінанси: [навч. посіб.] / Ред. Меглаперідзе А. С. К.: ЦУЛ, 2013.

3.2.7. Шпак Н. О., Ярошевич Н. Б., Побурко О. Я. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. / Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 415 с.

3.2.8. Шульга О. А. Фінанси, гроші та кредит: курс лекцій / Держ. ун-т інтелект. технологій і зв'язку. Київ : Компринт, 2021. 137 с.

Допоміжна література

3.2.9. Вовчак О.Д., Руцишин Н.М., Андрейків Т.Я. Кредит і банківська справа: Підручник. К.: Знання, 2008. 564 с.

3.2.10. Гроші і кредит: Підручник / О.М. Колодізев, В.Ф. Колесніченко. К. : Знання, 2010. 615 с.

3.2.11. Ковальчук К. Ф., Козенков Д. Є., Момот Ю. Г. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2013. 150 с.

3.2.12. Патика Н. І. Міжнародні валютно-кредитні відносини: навчальний посібник/ Н. І. Патика. К.: Знання, 2012. 566 с.

3.2.13. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>

3.2.14. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2001 № 2121-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>

3.2.15. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.20182 №473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

3.2.16. Про державне регулювання ринку цінних паперів: Закон України від 30.10.96 № 475/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 51. С. 292.

3.2.17. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

3.3. Інтернет-ресурси

3.3.1. Верховна Рада України: офіційний веб-портал URL: <http://www.rada.gov.ua>

3.3.2. Офіційне веб-представництво Президента України. URL: <http://www.prezident.gov.ua>

3.3.3. Урядовий портал України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

3.3.4. Науково-технічна бібліотека Національного авіаційного університету URL: <http://www.lib.nau.edu.ua>

3.3.5. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень: офіційний сайт. URL: www.ibser.org.ua

3.3.6. Фінансовий портал. Банківські новини. Статистика банківського сектору України URL: <http://minfin.com.ua/>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної здобувачами вищої освіти навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	7, 8 семестр	
	Модуль №1	
Виконання завдань експрес-контролю під час практичних занять (4б × 10)	20	-
Розв'язання задач, відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (4б × 10)	20	-
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)	-	30 (сумарна)
Виконання домашнього завдання /контрольної (домашньої) роботи (ЗФН)	20	30
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	48	-
Модульна контрольна робота	20	
Усього за модулем №1	80	60
Семестровий екзамен	20	40
Усього за семестр	100	100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються здобувачу вищої освіти, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих за окремі види виконаної навчальної роботи, становить модульну рейтингову оцінку.

4.4. Підсумкова модульна рейтингова оцінка розраховується як сума модульних рейтингових оцінок. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Фінанси, гроші та кредит»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 17.05 (34)-01-2022

стор. 12 з 12

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	03.02	13.12.22	Федоренко С.А.		

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ змін	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				